

การพัฒนา AQUA CHECK Model เพื่อสนับสนุนการเฝ้าระวังความเสี่ยงสถานที่ผลิตน้ำดื่มระดับพื้นที่
ตามแนวคิด Risk-Based Surveillance อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

Development of the AQUA CHECK Model to Support Risk-Based Surveillance of Local
Drinking Water Production Sites in Phu Sing District, Sisaket Province.

นางสาวสุชুমล ผิวละอง*

*นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ
โทรฯ 09-9025-4695 ; E-mail: Sukhumal001@gmail.com

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) ภายใต้แนวคิดการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research: R2R) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนา AQUA CHECK Model สำหรับสนับสนุนการเฝ้าระวังความเสี่ยงสถานที่ผลิตน้ำดื่มระดับพื้นที่ตามแนวคิด Risk-Based Surveillance และ 2) ประเมินผลการทดลองใช้ AQUA CHECK Model ในพื้นที่อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสถานที่ผลิตน้ำดื่มและน้ำแข็ง จำนวน 6 แห่ง ผู้ประกอบการ จำนวน 6 คน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านคุ้มครองผู้บริโภคและอนามัยสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 คน คัดเลือกแบบเจาะจงเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมิน AQUA CHECK Model แบบประเมินความพึงพอใจและความเป็นไปได้ในการใช้ AQUA CHECK แบบสรุประดับความเสี่ยง แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า AQUA CHECK Model ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมคุณภาพการผลิต ด้านระบบน้ำและอุปกรณ์ และด้านเอกสารและระบบเฝ้าระวัง ผลการทดลองใช้พบว่า สถานที่ประกอบการส่วนใหญ่มีระดับความเสี่ยงปานกลาง จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66.67 และมีระดับความเสี่ยงสูง จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.33 โดยสถานประกอบการที่มีคะแนนสูงสุดได้ร้อยละ 75.61 และต่ำสุดร้อยละ 53.66 ด้านที่มีความเสี่ยงสูงที่สุด ได้แก่ ด้านสุขลักษณะผู้ปฏิบัติงาน (Mean = 4.83, SD = 2.14) และด้านการควบคุมการปนเปื้อน (Mean = 2.00, SD = 1.10) จุดเสี่ยงสำคัญที่พบมากที่สุด คือ ไม่มีบันทึกการตรวจวัดค่า pH ของน้ำ จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 66.67 ผู้ประกอบการมีความรู้เกี่ยวกับสุขลักษณะการผลิตน้ำดื่มอยู่ในระดับดี โดยมีคะแนนเฉลี่ย 9.50 ± 1.05 คะแนน จากคะแนนเต็ม 12 คะแนน ขณะที่เจ้าหน้าที่ผู้ใช้งานมีความคิดเห็นต่อ AQUA CHECK Model อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.71, SD = 0.49) และใช้ระยะเวลาในการตรวจประเมินเฉลี่ย 42.50 ± 6.12 นาที ต่อแห่ง สรุปได้ว่า AQUA CHECK Model สามารถใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเฝ้าระวังความเสี่ยงสถานที่ผลิตน้ำดื่มระดับพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ช่วยลดความซับซ้อนของการประเมิน เพิ่มความสะดวกในการใช้งาน และเหมาะสมกับบริบทการปฏิบัติงานจริงในระดับพื้นที่

คำสำคัญ: AQUA CHECK Model, การเฝ้าระวังความเสี่ยง, สถานที่ผลิตน้ำดื่ม, Risk-Based Surveillance, R2R